

Sivulle tuleminen on yksi tokokokeen liike. Nykyaikainen sivulle tuleminen kokeessa käy niin, että koira pyöräyttää takapänsä kouluttajansa vasemman jalan viereen. Se siis kääntyy sivulle, ei kierrä sivulle.

Kun harjoittelet sivulle tulemista, silloin ei oteta luoksetuloa eikä muutakaan, vain sivulle kierähtämistä.

Sivulle tulemisen voit opettaa esimerkiksi niin, että kun koira koppotikoppotia lähestyy sinua ihan muuten vain, ohjaa se käden liikkeellä suoraan vasemmalle puolellesi. Mitä nopeammin, sitä parempi. Koira nimittäin tykkää tehdä vikkeliä juttuja. Nyt se kääntyy takanasi sinua kohti käden liikkeen ohjaamana. Sitten voit ehkä ottaa askeleen eteenpäin ja niin koira on tullut suoraan sivulle ja istuu siihen. Kuivaharjoittele. Ja käytä myös ihmiskaveria koirana.

Toinen tapa: Koira on jossakin edessäsi. Ota makupala vasempaan käteen ja siirrä tätä kättä ja myös vasenta jalkaa taaksepäin. Näin houkuttelet koiraan oikeaan paikkaan. Pyöräytä koira makupalakäden avulla itsensä ympäri. Siirrä vasen jalka takaisin toisen viereen. Kohota kättä jossa on makupala ja jossa on koiran kuono kiinni, niin saat koiran istumaan tiiviisti jalan viereen.

Koira pyörähtää siis aina sinuun päin kun se lopuksi istuu (siis kopsahtaa sääreesi). Jos se pyörähtäisi sinusta pois päin, se saattaisi jäädä vinoon. Nyt jalkasi estää sen. Koira lopettaa pyörähtämisen kun pökkää jalkaasi ja siitä luisuu istuilemaan.

Kun suunnittelet ensimmäisen, toisen, kolmannen jne. harjoituskerran tässä asiassa todella hyvin, niin ettei koiralla ole mahdollisuutta tehdä väärin, se ei pysty oppimaan muuta tapaa kuin sen minkä haluat. Tarkkaile silmä kovana joka kerta kun harjoittelet sivulle tulemista, että koira pysähtyy aivan oikeaan paikkaan. Jos näyttää siltä että se jää väärään paikkaan, älä päästä tätä tapahtumaan. Tässä et tietenkään kiellä etkä tartu koiraan, vaan otat askeleen eteenpäin ennen kuin koira ehtii istua.

Ennen vanhaan koira kiersi kouluttajansa oikealta puolelta vasemmalle. Se aiheutti paljon harmia, laajoja kaarroksia, taakse jäämisiä ja vinoon istumista. Toki tätä tapaa näkee vieläkin, mutta sinä voit jättää sellaisen tavan tai tapa voi jättää sinut. Kumpi nyt kerkiääkään ensiksi.

Seuraavassa lisää aiheeseen liittyvää.

Tempun alkeisopettamisessa on vaiheet, vaikkapa nyt sitten tuon sivulle istumistempun:

1 Katsotaan että koira on oikeassa mielentilassa tähän temppuun. Katsotaan ettei se ole liian villi, liian rauhallinen tai keskittynyt omiin touhuihinsa. Oletko itse iloinen tai neutraali, et missään nimessä ärtynyt tai väsynyt?

Seuraavaan vaiheeseen voidaan siirtyä kun kummankin mielentila on oikea. Jos ei ole, odotetaan sopivampaa tuulta tai yritetään saada sellainen aikaan.

2 Yhteys eli kontakti. Eli koiran katse sinuun ja sinun katse koiraan. Kuten ihmisten välisessä puheessa sanotaan "kato hei", kun aloitetaan uusi asia, niin myös ihmisen ja koiran välinen toiminta on aloitettava huomion kiinnittämisellä. Katse on tärkeä. Toiseen katsominen on vakuutus siitä että toinen ei ole yhdentekevä. Herran siunauksessakin pyydetään: Käännä kasvosi meidän puoleemme. Koira kuuntelee silloin sinua kun se katsoo mitä asiaa sinulla on.

3 Houkuttelu.

4 Tehtäväsanana, kun koira alkaa tekemään. Tämän vaiheen voi jättää ihan surutta poiskin ja ottaa sana käyttöön vasta sitten kun temppu on valmis.

5 Palkitseminen. Leikki on lapsen työtä. Leikki on myös koiran työtä. Leikki on hyvä palkinto. Toinen palkitsemistapa on herkkupalat. Molempiin liitetään iloisuus. Juuri kun koira on tehnyt mitä halusit, silloin palkitseminen. Ei enää sen jälkeen kun koira nousee.

6 Tyhjä aika. Silloin sinä et tee mitään kun tempun tekeminen loppuu. Et tee etkä puhu muutamaan sekuntiin mitään. Koira huomaa mistä sitä palkittiin, kun palkitsemista ei jatketa ja jatketa.

Kaikkien helppojen temppujen aloitus voidaan harjoitella tuolla tavalla. Koska koirallakaan jutut eivät mene ensi kerralla perille, oletan että eivät myöskään koiranomistajalla.

Kertaus on opintojen äiti, siis:

1 Tarkasta että oikea mielentila vallitsee. Sekä koiralla että sinulla.

2 Saata koira katsomaan sinua ja sinä katsot koiraa. Vasta kun välillänne on yhteys, voit jatkaa. Mieti miksi näin pitää olla. Älä turhia höpise koiralle. Älä tee tarpeettomia liikkeitä. Näin teet sille helpommaksi nähdä vain sen mikä sen tehtävän kannalta kuuluu nähdä ja kuulla.

3 Asetu aloitusasentoon, kun koira siinä killittää sinua ja ihmettelee miksi pyysit sen katsomaan itseäsi. Houkuttele se kättä apuna käyttäen tekemään haluamasi yksinkertainen liike. Jos pelkkä kädenliike koiran kuonon edessä ei saa koira tekemään liikettä käden perässä, ota pieni makupala hyppysiin. Saat koiran liikkeelle toivomaasi suuntaan, sillä makupala vetää useimpia koiria puoleensa kuin sokeriastia karpäsiä. Toisia koiria taas lelu vetää puoleensa. Joissakin tempuissa alun houkuttelussa voi käyttää lelua. Sitä millä houkuttelee, sitä käytetään tietenkin myös palkitsemisessa. Lotossa houkuttimena on raha. Voittaja täytyy myös palkita sillä. Jos lottoaja saa seitsemän oikein, hän ei ilostu jos palkinto onkin vaihdettu päähän taputukseksi.

4 Kun koira aloittaa tekemään haluamaasi liikettä, sano tehtäväsana jonka olet miettinyt sopivan tähän tempuun. Tässä opetteluvaiheessa oikea aika sanoa sana on silloin kun koira aloittaa tekemään haluttua liikettä. Mutta välttämätöntä sanan käyttö ei vielä nyt ole. Sen voi ihan surutta liittää tehtävään vasta sitten kun koira jo osaa elestäsi tietää mitä haluat.

Mutta jos käytät tehtäväsanaa jo harjoittelun alkuvaiheessa, sitä ei missään nimessä sanota ensin ja toivota että koira ymmärtää puhetta. Tehtäväsanan oppii kun se sanotaan silloin kun koira tekee tehtävää. Sillä koira elää just nyt hetkessä.

Vasta paljon, paljon myöhemmin sanasta tulee tempun aloitusmerkki eli kun sana sanotaan, koira ymmärtää tehdä tämän tempun. Älä ääntele koiralle muuta kuin tuon tehtäväsanan verran. Selkeys! Mieluiten kuitenkin ota tehtäväsana vasta myöhemmin käyttöön, silloin et ainakaan sano sitä väärässä paikassa jos et käytä sitä.

5 Vaikka työ kiittää tekijäänsä, kiitä sinä työntekijää. Sanan jälkeen, kun koira vielä suorittaa tehtävää, sanotaan "hyvä" ja heti annetaan sen ottaa makupala eli avataan käsi jonka perässä koira teki pyydetyn asian. Älä pulise koiralle muuta. Makupalaa käytetään tässä alkuvaiheessa siis houkutuslintuna ja tietenkin palkintonakin. Jos käytetään lelua, sen paikka on samassa kohdassa kuin on makupalankin. Myöhemmin makupalaa tai lelua saa käyttää enää vain palkintona. Ei siis houkutteluna. Tämä siksi ettei koira tee tehtävää vain jos kädessä on pätkä makkaraa.

6 Nyt on pieni tyhjä tauko. Heti kun tehtävä loppuu, loppuu myös koiran huomioiminen. Ei ääntä, ei makupaloja, ei leluja, ei silitystä, ei iloitemista. Koska koira elää nyt-hetkeä, sen kanssa ei pidä iloita onnistumisista jälkikäteen. Äänen ja äänettömyyden yhdistelmä viestii yllättävän tehokkaasti.

Koira tajuaa pikku tauon aikana, että yhteinen tekeminen oli siinä. Se alkaa rakastamaan näitä yhteisiä tekemisiä, kun niiden aikana sitä huomioidaan, mutta ei ollenkaan niiden loputtua. Tämän tyhjän tauon ei tarvitse kestää kuin viisi – kymmenen sekuntia, että koira pystyy erottamaan tehtävän muusta elämästä. Tauon jälkeen voitte jälleen viettää normaalia arkea tai toistaa tempu.

Tempun jatko

Anni Korpela

Miten tempun jatkokoulutus menee. Esimerkkinä jälleen sivulle meneminen.

Muutaman kerran jälkeen eli kun koira tajuaa mennä sivulle kätesi perässä, ala ottamaan kohta 3 hiukan toisella tapaa (eli katsekontaktin jälkeinen juttu). Mikään muu ei muutu. Houkuttele koira samalla tavalla menemään kätesi perässä, mutta älä pidä makupalaa/lelua enää kädessä. Siis vain makupala jäi pois kädestä, mikään muu ei muutu. Makupalan häivyttäminen aloitetaan erittäin aikaisessa vaiheessa. Sitä ei saa käyttää houkutteluna kuin ihan muutaman kerran. Tämä siksi, ettei koira oppisi tekemään tehtävää vain makupalan/esineen toivossa.

Ärsykeitä (makupalahoukutin, käden liike) käytetään vain siksi, että koiralle saadaan kimmoke tehtävään. Heti kun koira alkaa reagoida ärsykeeseen toivotulla tavalla, ärsykettä pienennetään ja vähennetään.

Miksi alkusysäys eli ärsyke pitää poistaa useimmista tehtävistä? Tokossa se on pakollista, koska kokeessa ei saa käyttää käsi- eikä vartalo-ohjausta. Mutta moni kilpailujen ulkopuolinenkin tempu on tempu vasta sitten kun kouluttaja ei tee valmiissa tempussa samoja liikkeitä kuin silloin kun hän houkutteli koira ensimmäistä kertaa tekemään tempua.

Makupalaärsyke on ilman muuta poistettava kuonon edestä, että koiran voidaan sanoa tekevän tempua. Tempua ei voi sanoa tempuksi, jos siinä on jäljellä kaikki ensimmäisten harjoitusten houkuttelueleet makupaloiheen. Sehän on vasta houkuttelua.

Eli kohdassa 3 älä nyt enää pidä makupalaa kädessä joka ohjaa koira. Makupala onkin sinun toisessa kädessä ihan piilossa ja kaukana koiran nenusta. Koira on vielä siinä luulossa, että se makupala on edelleen sen kuonon edessä olevassa kädessä, koska onhan se siinä ollut ennenkin. Heti kun koira tekee tehtävän, sujauta makupala sen suukkuliin toisesta kädestä. Koira oppii luottamaan että makupala tulee vaikka se ei olekaan näkyvässä tai haistettavissa.

Tällaisia harjoituksia tehdään useita. Jos koira ei seuraavana päivänä mene pelkän käden perässä sivulle, palaa jakson ekalla kerralla helppoon harjoitukseen eli siihen että makupala on houkuttimena. Mutta jo välittömästi seuraavalla kerralla jatka toisella kädellä palkitsemista.

Maahanmeno kannattaa opettaa häiriöttömässä tilanteessa kotona. Ei agilitypaikalla eikä varsinkaan kesken rataa.

Koiran ei tarvitse olla missään alkuasennossa kun sille aletaan opettaa maahanmenoa, ei välttämättä siis siinä perusteellisessa sotilaan perusasennossa. Koira vain on ja sinulla vain on makupala kädessä ja kaikki tämä tapahtuu kotona kun kummallakaan ei ole parempaakaan tekemistä.

Menet kyykkyyyn koiran lähellä ja nyrkissäsi on makupala, ja nyrkki on maata vasten. Kun lemmikkisi aikansa yrittää ja yrittää makupalaa nyrkistäsi, se tekee kaikkia temppuja saadakseen sen. Koska kätesi on alhaalla, koiran on edullista pistää ruhonsa alemmaksi, joten piankin se makaa siinä. Juuri sillä sekunnilla kun koira menee maahan anna makupala. Homma loppuu siihen. Tai vielä on yksi juttu: sano saat mennä. Tai vapaa. Jotakin josta koira myöhemmin tietää että se saa nousta. Tämä siksi, että voit jatkossa haluta opettaa koirallesi myös niin, että itse lähdet muutaman metrin päähän kun koira jää mammulle. Tämä ei onnistu muulla kuin sillä että koira tietää koska se saa luvan nousta.

Muutaman kerran toistettuna, koira menee alas, koska haluaa makupalan. Sitten onkin aika lopettaa houkuttelu ja aloittaa pelkkä palkitseminen eli käsi on samalla tavalla maassa, mutta siinä ei ole makupalaa houkuttimena. Koska koira luulee, että makupala on siellä, se tekee taas työtä käskettyä. Nyt se saa huomata, että makupala tulee toisesta kädestä. Kun tätä toistetaan jonkun kerran, se ymmärtää, että kyllä se palkinto sieltä tulee, vaikka se ei haisisikaan nokan edessä. Vielä jatkommassa makupala tulee vain silloin tällöin.

Kun koira oppii mitä tässä ajetaan takaa, ota tehtävään sana, vaikkapa se alas. Sano se silloin, kun koira juuri on menossa alas. Näin ensimmäinen vaihe maahanmenosta on opetettu. Pian, pian koira osaa yhdistää tehtävän ja sanan. Tällöin voit alkaa sanomaan sanan ensin ja odottamaan toimintaa. Silloin on opetettu toinen vaihe. Vaiheita tulee lisää ja lisää. Muutoin ei edisty tästä. Mutta koira osaa nyt mennä maahan siinä olohuoneessa kun sinä olet kyykyssä. Se on jo hyvä alku.

Juttu oli katkelma kirjasta Toko ja temput.

anni.korpela@jippii.fi

www.tokokirjat.net